

71. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ OBCE ŠUMICE

71. výročí osvobození naší obce a ukončení druhé světové války nám připomenou osobní vzpomínky pana Jaroslava Omelky:

Moje vzpomínky spojené s osvobozením naší obce v roce 1945:

Konec války jsem prožíval jako devítiletý kluk velmi intenzivně. Byl jsem zvědavý, u všeho jsem chtěl být. Již od konce roku 1944 jsem sledoval stovky bombardovacích letadel, která čas od času přelétávala ve výšce nad naší obcí, rodiče říkali, že směřem na Ostravu, která byla pro Němce velmi důležitá. Na jeden den se nedá zapomenout. Bylo to 29. srpna, kdy na opět letící bombardéry a jejich doprovod čekalo velké množství německých stíhaček a došlo údajně k největší letecké bitvě nad územím Moravy, ne-li celé země. Všichni jsme se museli schovat někde pod střechu, poněvadž každou chvíli se kolem nás roztrhla protiletadlová střela, která ve vzduchu nenašla cíl. Jedna z nich explodovala na sousedově střeše a jedna ze střepin velikosti dlaně ruky se zaryla do zdi chléva, jen několik centimetrů od hlavy naší maminky, která tam stála s námi. Hned nato se objevilo nad Rudicemi hořící letadlo a tři bílé padáky s letci, kteří z letadla vyskočili. Později jsem se dozvěděl, že se jednalo o americké letadlo a že dva z pilotů dopadli na zem již mrtví a byli pochováni na rudickém hřbitově. Vyprávělo se, že třetí letec přežil a ukrýval se až do konce války v Rudicích nebo Přečkovicích. Až po válce vyšlo najevo, že pilot se jmenoval Joseph Salilings a ukrýval se ponejvíc v rodině Karla Pešáta v Přečkovicích. Tak se objevila informace, že směr Ostrava mířilo 599 amerických bombardérů a 294 doprovodných letounů, bylo sestřeleno 9 letadel a padlo 41 letců. Je nutné i zpětně ocenit odvahu všech občanů, kteří se podíleli na úkrytu amerického letce, poněvadž v případě prozrazení by hrozila okamžitá smrt všech členů rodin a možná i likvidace obcí Rudice a Přečkovice. Přitom chci ještě doplnit informaci, kterou jsem získal teprve zhruba před třemi lety od Milana Pipala, nejstaršího syna tehdejšího majitele mlýna, pana Drahomíra Pipala st. Němci po uprchlém pilotovi dlouhou dobu usilovně pátrali, přepadávali v noci domy v Rudicích i Přečkovicích s použitím služebních psů a hrozilo nebezpečí, že úkryt bude prozrazen, a tehdy nabídl pomoc mlýnář Pipal a letce ve mlýně určitou dobu ukrýval.

Chtěl bych taky podotknout, že mým celoživotním kamarádem byl Jožka Šuranský z čísla 16. Byl o dva roky starší a tím pádem i mým velitelem. Co řekl, to se muselo plnit i za cenu občasného výprasku od rodičů. Píši to proto, že ze stejného důvodu jsme se vypravili dne 18. dubna 1945 k pěti hořícím domům (Kudelé, Kozubé, Dvořáčci, Vaculíné, Pranicé), které Němci zapálili údajně jako odvetu za fošnu pobitou silnými hřebíky, kterou někdo nastražil přes silnici ve směru od Nezdenic mezi závorami na konci obce a mlýnem. Údajně došlo

k propíchnutí pneumatik německého auta. Bylo to kolem poledne, když celou obec pokryl černý dým z hořících domů a my jsem okamžitě vystartovali zjistit o co se jedná. Šli jsme nejdříve po silnici, ale dostali jsme se pouze do míst, kde stávala Pipalova pálence (dneska na stejném místě stojí nová). Tam stáli na silnici dva rozkročení esesáci, mířili na nás automaty a něco křičeli. Vrátili jsme se a chtěli se pokusit dostat se do blízkosti hořících domů po železniční trati po chodníčku, který byl vyšlapán rodinou Klaudových, kteří byli zaměstnanci dráhy a bydleli v samé blízkosti hořících domů. Ani to se nám nepovedlo. Na trati stál třetí ozbrojený Němec a taky na nás něco řval. Zůstali jsme tedy stát a z dálky hleděli na hořící domy, ale hlavně na Pipalův dvůr, kde bylo hodně lidí z hořících domů, mezi tím bylo vidět i krávy, na plotě byly naházené peřiny a různé věci. Bylo to prakticky všechno, co se podařilo postiženým rodinám vynést z domu za čtvrt hodinu, kterou jim Němci povolili na okamžité vystěhování a byl to v dané chvíli jejich jediný majetek.

Už prakticky od ledna 1945 se celkem poklidný život v naší obci počal měnit. Bylo zjevné, že německá armáda ustupuje pod tlakem spojených ruských a rumunských vojsk a do obce přijížděly různé skupiny vyčerpaných, špinavých a hlavně hladových vojáků. Nejdříve to byli Maďaři, později Němci, kteří navíc sebou vezli hodně raněných vojáků a některé domy přestavili na vojenské lazarety. Po určitém zotavení zase táhli někam dál a přišli další němečtí vojáci i se svým velitelstvím, které denně trvalo na výcviku vojska. Tak například ve dvoře domu u Šuranských (čp. 16) zbudovali překážkovou dráhu. Vojáci se museli plížit pod ostnatými dráty a na závěr bodat do panáků vyrobených ze slámy. Na určitou dobu odcházeli do zdejší školy na tak zvanou bojovou přípravu. Vojáci byli ubytováni snad v každém domě v naší obci, ale nebyli s nimi žádné problémy. Chtěli jen spát a hlavně jíst. Do domů kde bydleli, přinášeli odněkud velké množství vajec, černého chleba, špeku a marmelády v 10 kg plechovkách a požadovali z toho připravit nějaké jídlo. Naše maminky pekly ve velkém omelety, míchaná vejíčka, opečený špek a hrnce polévek různých druhů. Možná je vhodné dodat, že až do této doby byla obec podřízena velení německého komanda, které mělo střídavě 3-4 členy a bylo ubytováno po celou dobu okupace v domě pana Kohoutka (dnešní dům Polehňových – oprava obuvi). Tito vojáci zde žili v naprosté pohodě, ani se moc nezajímali co se v obci děje. Zúčastňovali se občas nějakých kontrol, ale do života obce nijak moc nezasahovali. V hospodě u Tlachů měli trvale vyhrazený stůl, kde se pravidelně stravovali a užívali si toho, že pan Tlach byl nejen hospodský, ale i řezník a uzenář. Vzpomínám to hlavně proto, že v roce 1943 jsme doma prodávali řádně povolenou zabijačku prasete. Řezníkem byl mamčin bratr Josef Stehlíček (č.38), který se náhle zhroutil a vypadalo to velmi špatně. Někdo zvolal, že jeden ze vzpomínaných Němců naproti u Kohoutků je lékař. Byli jsme překvapeni s jakou ochotou a rychlostí přišel pomoci, ale bylo to všechno již zbytečné. A taky chci dodat, že při vstupu prvních ustupujících německých vojáků do obce se rychle a tiše sbalili a odjeli někam do neznáma. Válka byla pro ně i pro Německo prohraná.

V polovině dubna se k pěším jednotkám přidali i těžké zbraně. Podle vyprávění dospělých byla celá obec přebudována na obrannou linii a hrozilo nebezpečí, že o naši obec se chystají

Němci bojovat. Na několika místech (přesně se to nepodařilo nikdy zjistit), byla zbudována dělostřelecká a kulometná hnízda, na Dolním Konci před domem Veleckých, ve stínu vysokých stromů byl tank, který hlídkoval na silnici ve směru do Uherského Brodu. Muži na rozkaz německého velení museli chodit kopat zákopy po okrajích vesnice, hlavní silniční most u železniční zastávky se připravoval k vyhození do vzduchu a vedle něho se budovaly velké protitankové zátarasy. Stejně zátarasy byly postaveny přes cestu do Kůta před domem Škubalových. Ve vesnici začala propukávat panika. Snad každá rodina si budovala úkryt pro uskladnění potravin a taky kryty pro přežití, většinou mimo domy, kde hrozilo možné zřícení a zasypání ukrytých. Na Malé Straně byly tyto kryty téměř v každém domě, mimo domy větších sedláků, kteří měli pod stodolami velké i pevné sklepy pro uskladnění řepy a zemáků. S kamarádem jsme věděli o všech úkrytech od fary až po Nazaráčkovu. Tento záměr našich rodičů, jak přežít, konkrétně na Malé Straně, se velice zkomplikoval, když kolem 20. dubna přivezli Němci do obce další děla a čtyři z nich zakopali za Olšavou a železniční tratí asi v místech, kde dnes stojí rodinný dům p. Šťastného. Z počátku nás jako kluky dělostřelci pouštěli až k dělům, která pečlivě maskovali sítěmi a větvemi, pak nás už vyhodili. Krátce na to bylo slyšet několik výstřelů směrem na Bánov a za pár hodin dopadly jako odvěta zase granáty v blízkosti děl a na druhý den už přelétaly nad tímto prostorem ruské stíhačky. Všichni kolem začali zpevňovat stropy vykopaných krytů, někdo kopal i kryt náhradní. Střelba děl se ještě jednou zopakovala, včetně reakce rumunské armády a pak byl klid. Moc jsme si všichni oddechli, když 28.-29.dubna se část německého vojska ubytovaného v obci začala stahovat a do večera 29. dubna všichni Němci opustili bez boje naši obec. Bylo to pro nás velké štěstí.

Jak jsem už uvedl, prožíval jsem dětství s kamarádem Jožkou Šuranským a ten rozhodl hned poté co 30.4. začali sestupovat Zuzákovou uličkou (dneska přístupová cesta do objektů Zemaspolu) do dědiny první rumunští vojáci – jít hledat frontu. Připojili jsme se ke skupině starších kluků, kteří dokonce nesli nějaký bílý prapor a vydali jsme se směrem na Záblanští, asi do míst, kde dneska stojí televizní převaděč. Když jsme dorazili nahoru, viděli jsme skutečnou dlouhou linii fronty, která se táhla po celé délce potoka Ledské. Vojáci měli odložené zbraně, odpočívali nebo se myli, holili, někteří prali prádlo, i když nebylo zrovna moc teplo. Vydali jsme se cestou za nimi a cestou jsme uviděli jednoho mrtvého německého vojáka a jednoho mrtvého Rumuna, kteří byli od sebe vzdáleni možná dvacet metrů. Oba byli bez bot, které asi více nyní potřebovali ti živí vojáci. Na tento obraz určitě do smrti nezapomenu. Zatím co my jsme koukali na mrtvé vojáky, starší kluci sbírali prázdné i plné nábojnice, někdo našel i ruční granát, někdo přilbu, jiný plynovou masku, bandasku, polní lopatku a jiné relikvie kruté války. Do sbírky přispěli i sami vojáci, když jsme dorazili až k nim na frontovou linii. Od našich rodičů doma jsme se dozvěděli, že na našem katastru padlo při osvobození obce 11 Němců a čtyři vojáci Rumunské armády. Všichni byli v té době pochováni v horní části našeho hřbitova.

A ještě pár vzpomínek na „šumické partyzány“, o nichž se hlavně ke konci války hodně hovořilo. Lidé slovo partyzán se báli vyslovovat, jakákoliv spojitost nebo pomoc partyzánů se

trestala bez soudu smrtí a to celé rodině. Doma se ale tajně mluvilo o skupině šumických mladíků, kteří přinejmenším partyzánům pomáhali. Patřili mezi ně především bratři Franta a Olin Slívovi, synové vězněného Leopolda Slívy a Jindřich Kramný, který u Slívů pracoval jako pacholek a který utekl před Němci po obsazení Slezska a u Slívů se prakticky ukrýval. Mluvilo se o klukoch Borýskových na Záhumní a Mirkovi Šmídovi. Tato skupina a možná ještě i další Šumičané pomáhali při převozu partyzánů z Pitínských hor, kde se ukrývali po potlačení Slovenského národního povstání do Míkovic, Hradčovic a Popovic, kde vyvíjela svoji činnost skupina partyzánů, kteří patřili do partyzánského oddílu Olga. Tento oddíl v okolí Uherského Hradiště prováděl různé záškodnické akce a mimo jiné zničení železničního mostu u Hradčovic. Převoz organizovali tak, že v upraveném velkém selském voze byli v leže uloženi partyzáni v nějakém vyrobeném zařízení a vůz vrchovatě naložen klestím ze stromů. K odlákání pozornosti Němců jel ještě jeden vůz, který kočíroval František Hřib-Kolář a jeho vůz byl pro změnu naložen silnými stromy, což mělo dokumentovat, že klestí na druhém voze je z těchto stromů a podařilo se tak případnou německou kontrolu zmást. Kolik takových cest bylo dnes už nikdo neví, ale zhruba před pěti lety při přátelské návštěvě pana Milana Pipala (†2015) mně důvěrně sdělil, že stejným způsobem jak se převáželi partyzáni, tak se do Míkovic dopravovala z jejich mlýna mouka, větší množství chleba a nezbytná slivovice. Jeho otec, mlynář, vlastnil jako jeden z mála v širokém okolí povolenou pálenici. Při tomto rozhovoru potvrdil Milan Pipal i skutečnost, že se ve mlýně určitou dobu ukrýval letec ze sestřeleného letadla nad Rudicemi, a že potravinové lístky, které „partyzáni“ ukořistili při přepadení obecního úřadu na přelomu roku 1944-45, byly určeny taky pro partyzány v Míkovicích a okolí, kam je v přizpůsobeném dívčím oblečení převážely vlakem děvčata Pipalovy, hlavně nejmladší Jiřina – dneska Vaculínová.

Své vyprávění a vzpomínky končím s určitou pokorou k odvaze mlynáře Pipala a jeho rodiny, oceňuji jejich ohromnou statečnost, o které vlastně mnoho našich občanů ani nic neví, ale nemělo by se na to zapomenout.

Napsal v květnu 2015 Jaroslav Omelka – ročník 1936